ECLI:LV:AT:2022:0321.A420256820.10.L
Lieta Nr. A420256820, SKA-694/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2022.gada 21.martā

[1] Senātā saņemta pieteicējas /pers. A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 7.decembra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirta vecuma pensija ar atvieglotiem noteikumiem kā strādājušai kaitīgos un smagos apstākļos, izdošanu.

[2] Izvērtējusi pieteicējas kasācijas sūdzību, senatoru kolēģija turpmāk norādīto apsvērumu dēļ atzīst, ka tajā norādītie argumenti nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu.

[3] Vecuma pensiju piešķir atbilstoši tam tiesiskajam regulējumam, kas ir spēkā laikā, kad persona vērsusies iestādē ar iesniegumu par pensijas piešķiršanu.

Apgabaltiesa konstatējusi, ka tiesiskais regulējums, kas bija spēkā 2020.gada 4.septembrī, proti, laikā, kad pieteicēja vērsās iestādē ar iesniegumu par vecuma pensijas piešķiršanu, noteica, ka vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem par darbu kaitīgos un smagos darba apstākļos var pieprasīt sievietes, kuras ir sasniegušas 61 gada un 9 mēnešu vecumu (likuma „Par valsts pensijām" 11.panta pirmā daļa un pārejas noteikumu 8.[1], 60.punkts). Pieteicēja ir dzimusi /datums/, tātad laikā, kad vērsās iestādē, bija sasniegusi tikai 57 gadu un 9 mēnešu vecumu.

Pieteicēja apgalvo, ka attiecībā uz viņu ir jāpiemēro tiesiskais regulējums, kas laikā no 2007.gada 1.janvāra līdz 2011.gada 31.decembrim personām piešķīra tiesības pieprasīt pensiju ar atvieglotiem noteikumiem piecus gadus pirms likumā noteiktā pensijas vecuma sasniegšanas (likuma „Par valsts pensijām" pārejas noteikumu 48.punkts). Šāds pieteicējas uzskats pamatots ar to, ka pieteicēja 2011.gadā vienreiz jau bija vērsusies iestādē ar iesniegumu par vecuma pensijas ar atvieglotiem noteikumiem piešķiršanu, un tolaik viņai pensijas piešķiršana ar tiesas spriedumu lietā Nr. A420390612 tika atteikta, jo viņa nebija sasniegusi 57 gadu vecumu. Pieteicēja ir pārliecināta: tā kā toreiz tiesa atzina, ka nav pamata pieteicējai piešķirt vecuma pensiju, jo viņa nav sasniegusi 57 gadu vecumu, tad pieteicējai radās aizsargājama tiesiskā paļāvība, ka, sasniedzot 57 gadu vecumu, viņai pieprasītā pensija tiks piešķirta. Pieteicēja arī uzskata, ka izskatāmajā lietā tiek turpinātas tās tiesiskās attiecības, kas tika risinātas, balstoties uz pieteicējas 2011.gada iesniegumu par pensijas piešķiršanu.

Tomēr šāds pieteicējas uzskats ir nepamatots.

Tiesa administratīvajā lietā Nr. A420390612 izskatīja prasījumu par to, vai pieteicējai no 2011.gada 8.novembra ir tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, nevis prasījumu par to, vai pieteicējai būs tiesības uz šādu pensiju 2020.gada 4.septembrī, kad pieteicēja vēlreiz vērsās iestādē ar iesniegumu par pensijas piešķiršanu. Tiesa minētajā lietā secināja, ka pieteicējai nav pamata piešķirt vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, jo saskaņā ar tolaik spēkā esošo regulējumu šāda pensija piešķirama personām, kuras bija sasniegušas vismaz 57 gadu vecumu. Tiesa nekādā veidā nav norādījusi, ka tad, kad pieteicēja būs sasniegusi 57 gadu vecumu, viņai noteikti būs tiesības uz vecuma pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. Tas, ka attiecīgajā spriedumā ir aplūkots tobrīd spēkā esošais regulējums un secināts, ka tad, ja pieteicēja tolaik jau būtu sasniegusi 57 gadu vecumu, viņai būtu tiesības uz vecuma pensiju, nedod nekādu pamatu pieteicējai paļauties, ka šis tiesiskais regulējums laika gaitā nemainīsies.

Līdz ar to spriedumā lietā Nr. A420390612 nav risināts jautājums, vai pieteicējai attiecīga pensija ir piešķirama ar 2020.gada 4.spetembri, un minētais spriedums pretēji pieteicējas uzskatam neradīja un nevarēja radīt pieteicējai, kā viņa uzskata, iegūtās tiesības uz vecuma pensiju no 57 gadu vecuma.

Konkrētajā gadījumā pieteicēja vērsusies iestādē ar iesniegumu par pensijas piešķiršanu 2020.gada 4.septembrī. Tas, ka persona jau agrāk – 2011.gadā – nepamatoti ir prasījusi vecuma pensijas piešķiršanu, nenozīmē, ka turpmāk, kad persona atkal prasīs pensijas piešķiršanu, būs piemērojams tiesiskais regulējums, kas bija spēkā tad, kad persona pirmo reizi prasīja pensijas piešķiršanu. Tiesiskās attiecības, kuru ietvaros tika skaidrots, vai pieteicējai ir piešķirama pensija no 2011.gada 8.novembra, noslēdzās ar tiesas spriedumu lietā Nr. A420390612, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par attiecīga administratīvā akta izdošanu. Pieteicēja, 2020.gada 4.septembrī vēršoties iestādē ar iesniegumu par pensijas piešķiršanu, ir uzsākusi jaunas tiesiskās attiecības, proti, par pensijas piešķiršanu no 2020.gada 4.septembra, tāpēc iestāde un tiesa pamatoti piemērojusi tiesisko regulējumu, kas bija spēkā 2020.gada 4.septembrī.

Tādējādi pieteicēja nepamatoti atsaucas uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu un likuma „Par tiesu varu" 16.panta trešo daļu, kas noteic, ka likumā noteiktajā kārtībā spriedums ir saistošs tiesai, izskatot citas lietas, kas saistītas ar šo lietu. Lietā Nr. A420390612 netika izskatīts strīds par pieteicējas tiesībām uz vecuma pensiju no 2020.gada 4.septembra, bet gan pavisam cits – ar izskatāmo lietu nesaistīts – strīds par pieteicējas tiesībām uz vecuma pensiju no 2011.gada 8.novembra.

[4] Pieteicēja arī nepamatoti uzskata, ka tāpēc vien, ka vairākas pieteicējas darbabiedrenes jau esot saņēmušas pensiju ar atvieglotiem noteikumiem, šāda pensija tagad būtu piešķirama arī pieteicējai. Pieteicēja nav norādījusi, ka darbabiedrenes, kurām pensija piešķirta, būtu tieši tāda paša vecuma kā pieteicēja. Tas vien, ka agrāk likumdevējs bija pieļāvis pensijas ar atvieglotiem nosacījumiem piešķiršanu no agrāka vecuma, nenozīmē, ka likumdevējam nebūtu tiesības ar laiku paaugstināt pensionēšanās vecumu. Nav pamata uzskatīt, ka izskatāmajā lietā piemērojamais regulējums, kas paredz iespēju pensiju ar atvieglotiem noteikumiem saņemt no 61 gada un 9 mēnešu vecuma (divus gadus pirms likumā noteiktā pensijas vecuma sasniegšanas), pārkāpj samērīguma principu vai sociāli atbildīgas valsts principu.

[5] Rezumējot minēto un ņemot vērā, ka šīs lietas izskatīšanai kasācijas kārtībā nav nozīmes judikatūras veidošanā, senatoru kolēģija atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2021.gada 7.decembra spriedumu.

Senatore I. Višķere Senatore Dz. Amerika Senatore A. Kovaļevska